...hája vsak dan razen nedelj in praznikov.

...ssued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

...TO—YEAR XXIV. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 23, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., torek, 26. maja (May 26), 1931 | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 122

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

...apežev protest proti verski svobodi v Španiji

...pripravlja ostro noto re... ...vladi. Izgnani ...ski primat se posvetuje z ...cem. — Avtonomisti zma... ...v Barceloni. Ustanovitev ...ralne stranke v Madridu

...ikansko mesto, 25. maja.— ...je bilo naznanjeno, da bo ...kan poslal ostro noto provi... ...vladi španske republike ...je izdala prošli petek dekret ...erim je proglasila versko ...odo in prepovedala prisiljen... ...veronauka v javnih šolah ...tikanski krogi smatrajo de... ...za kršenje konkordata, ki sc ...razveljavljen med Španijo ...Vatikanom.

...peži je včeraj sprejel izgna... ...španskega kardinala Pedra ...ro in se pogovarjal z njim ...uro in pol o situaciji v Špa... ...glede požiganja in uničeva... ...cerkvenega premoženja in ...eganjanju menihov in nun ...oročilo, ki ga je kardinal Se... ...podal papežu in podrobno... ...pogovora niso bile objavlje... ...naznanjeno je bilo le, da je ...odobril, da se pošlje pro... ...proti razglasitvi verske svo... ...v Španiji. Kardinalov edini ...entar ob njegovem prihodu v ...je bil apel na katoličane, naj ...jo za Španijo.

...arcelona, 25. maja. — Mestni ...v Barceloni je včeraj izvo... ...ristaše governerja Macia v ...vno zbornico, katerih naloga ...a spišejo ustavo za avtono... ...republiko province Kata..., ki šteje 2,500,000 prebi... ...v. Volitve so bile mirne. ...acia, načelnik provizorične ...republike Katalonije, je ...magovit tudi v municipalnih ...vah prošli mesec, pri kate... ...e je špansko ljudstvo izre... ...proti Alfonzu in za odpravo ...arhije.

...adrid, 25. maja. — Včeraj ...tukaj ustanovila nova poli... ...stranka, ki bo znana pod ...om liberalna-republičanska. ...iades Alvarez, ki je vodil ...za demokratiziranje mo... ...ije pod prejšnjim režimom, ...čelnik te stranke. V svojem ...u na zborovanju njegovih ...šev je Alvarez dejal, da so ...i enotna plemenska skupi... ...da med raznimi političnimi ...kami ni velike razlike, ker ...e zavzemajo za ohranitev ...like.

...donska konferenca glede pšenice se je razbila

...ondon, 25. maja. — Medna... ...konferenca za rešitev kri... ...svetovnem trgu pšenice se ...ključila brez uspeha. Dva ...a problema — kaj naj se ...s previškom stare pšenice ...o naj se regulirajo bodoče ... — sta ostala nerešena. ...og Amerike, da se omeji bo... ...produkcija pšenice, je bil ...en po vseh ostalih delegaci... ...menovan je bil mednarodni ..., ki bo zbiral statistiko in ...e za bodoča zborovanja.

...oselni navalili na mestno hišo

...erfeld, Nemčija. — Veli... ...ožica brezposelnih je vče... ...avalila na mestno hišo v ...enhainichenu in prisilila ..., da je podpisal listino, ...sto še nadalje plačuje pod... ...evnim družinam, ki so bi... ...vsake pomoči, odkar je ...svet odrekel izplačeva... ...dpore.

...ja v Hondurasu še traja

...ucigalpa, Honduras, 25. ... — Generalni štab nazna... ...a se v kratkem pričakuje ...bitka, kajti vladne čete ...pravljajo za napad na ...ki je v rokah vstaških čet.

Poplave v Rumuniji

...arešta, 25. maja. — Pri... 8,000 ljudi je brez stre... ...r je Donava pretopila svo... ...gove in je voda razdejala ...hiš.

Curtius zmagovit v bitki glede Poljske

Teroristične akcije proti nemškim manjšinam na Poljskem razkrite

Ženeva, 25. maja. — Dasi je bila Nemčija prošli teden predmet ostrim napadom na zborovanju sveta Lige narodov, je dobil nemški zunanji minister Curtius zadoščenje na zaključni seji prošlo soboto in je odpotoval v Berlin s smehljajem na obrazu.

Teroristične akcije proti nemškim manjšinam v Gornji Šleziji so bile predmet razpravi Francois Sokal, zastopnik Poljske je skušal prepričati predstavnike velesil, da je vlada restavrirala harmonijo in da so bile podvzete mere proti voditeljem terorizma. Curtius je protestiral proti poročilu poljskega delegata in v tem ga je podprl britski zunanji minister Henderson. Kritiziral je delegata, ker nasprotuje, da bi njegova vlada priznala odgovornost za posledice tiranske politike proti nemški manjšini. Zastopniki ostalih velesil so potem sprejeli predlog, da se razprava o poročilu poljskega zastopnika preloži in se vrši diskuzija o tem vprašanju na prihodnji konferenci sveta Lige narodov.

Insull še ni izpolnil [illegible]

Brezposelne delavce v Chicagu je pošteno potegnil za nos. O "velikem" gradbenem delu še ni sluha

Chicago.—(FP) — Kmalu bo leto dni, odkar je Samuel Insull konsolidiral cestne in nadulične železnice in potom splošnega glasovanja dobil novo dovoljenje za obratovanje (franchise) neprecenljive vrednosti. V kampanji pri izrednih volitvah o frenčajzu je Insull obljubil, da bo v 90 dneh, ako bo dobil novo dovoljenje, uposlil več tisoč brezposelnih delavcev pri gradnji novih in popravljanju starih prog. Njegova obljuba se pa še ni izpolnila in se tudi ne bo v doglednem času.

Čikažani so nasedli tej vadi in glasovali za Insullove interese ki so prišli s pomočjo političnih mašin in čikaških časopisov do koncesij, katere so vredne lepe milijone dolarjev. Insull pa je popolnoma pozabil na svoje obljube in z njim vred tudi časopisi in mestni svet. Sedaj je vložil v mestni zbornici resolucijo, da se mu podaljša doba do 1. januarja 1932, v katerem času se bo premislil, dali sprejme frenčajz ali ne.

Vzrok za to odlašanje je največ to, ker nekatere avtoritete trdijo, da je bila vsa procedura, kakor tudi dovoljenje samo nelegalna in da bo zadeva prišla pred sodišče kakor hitro se Insullovi interesi odločijo, da jo sprejmejo. Izredne volitve, katerih namen je bil, da se Insullu da boljša prilika za to pograbitev, ki bi mogoče propadla pri rednih volitvah, so mesto stale tisočake. Ampak davke plačujejo "suckerji" in teh je v Chicagu veliko.

Stavke na Poljskem

Dolina, Poljska. — Več tisoč oljnih delavcev je zastavkalo v distriktu Rypne.

Dombrova, Poljska. — Z namenom, da se potlači stavko rudarjev, ki je povzročila večje število izgredov in v katerih je bilo par ljudi ubitih, je policija uvedla preiskavo privatnih stanovanj oseb, ki so osumljene, da razširjajo radikalno propagando in hujskajo na upor proti oblastem. Policija je aretirala 35 oseb, med njimi komunističnega komisarja Kowala.

TRI MILIJARDE ZA ALKOHOLNE PIJAČE

Butlegarska industrija v Združenih državah prekosila avtomobilsko. Amerika potroši sedaj več denarja za alkoholne pijače kot pred prohibicijo

Washington, D. C., 25. maja—Butlegarska industrija zaznamuje velikanski napredek v zadnjih letih in je že prekosila avtomobilsko. Edino industriji jekla in olja jo še nadkriljujeta, kot je razvidno iz poročila Asociacije proti prohibiciji.

Analiza raziskovalnega departmenta omenjene organizacije pokazuje, da ameriško ljudstvo potroši $2,848,000,000 letno za alkoholne pijače. To je ogromna vsota, zlasti če se to industrijo primerja z avtomobilsko, ki je bila leta 1929, ko je bila njena aktivnost največja, izdelala potniških avtomobilov v vrednosti $2,793,166,812.

Poročilo dalje pokazuje, da je ameriško ljudstvo potrošilo v enem letu dve milijardi dolarjev za močne alkoholne pijače, $395,000,000 za pivo in $253,000,000 za vina.

Uživanje lahkih opojnih pijač, kot pokazuje poročilo, je manjše kot je bilo pred prohibicijo, dočim se je uživanje žganja in drugih močnih alkoholnih pijač povečalo ter je bilo zanje potrošena ena milijarda dolarjev več kot pred prohibicijo.

Dasi so prohibicijske oblasti aktivne, dobi vlada le okrog $35,000,000 letno od butlegarjev v obliki zaplenjene lastnine, denarnih glob in drugih kazni, kar je komaj dva odstotka od vsote, ki se potroši za alkoholne pijače.

Povprečno popije ameriško ljudstvo sto milijonov galon žganih pijač, 700,000,000 galon piva in 10,000,000 galon vina.

Butlegarji delajo velikanske profite s prodajanjem opojnih pijač. Asociacija omenja izjavo zveznega državnega pravdnika v Chicagu E. Q. Johnsona, v kateri je rečeno, da je Al Capone l. 1928 imel $1,641,979 dohodkov. Graft in korupcija, dostavlja poročilo, sta najbolj razširjeni v mestih, kjer je butlegarska industrija najbolj razvita.

Elektrifikacija vseh železnic v Angliji

London, 25. maja. — Te dni so objavili načrt za elektrifikacijo vseh železniških linij v Angliji, ki merijo 51,000 milj. Izdatki projekta so preračunani na dve milijardi dolarjev in vzelo bo 20 let za izvršitev vsega dela.

Sovjeti pričakujejo ogromno letino pšenice

Moskva, 25. maja. — Sovjetski strokovnjaki pravijo, da bo letošnji pridelek pšenice znašal eno milijardo in 220 milijonov bušljev, kar znači, da bo ostalo 440 milijonov bušljev za izvoz v tujino.

Pobijanje porodne kontrole

Zveze in organizacije katoliških zdravnikov bodo sodelovali z duhovščino, da se prepreči širjenje informacij o porodni kontroli

New York, 25. maja. — Razne zveze katoliških zdravnikov v ameriških mestih, ki so znane kot nagorečnejše zaveznice rimsko-katoliške cerkve v pobijanju gibanja porodne kontrole, nameravajo ustanoviti mednarodno organizacijo, kot je naznanila zveza katoliških zdravnikov, ki je včeraj zborovala v Fordham univerzi.

Reverend Ignatius W. Cox profesor etike na omenjeni univerzi, je naznanil, da se bo vršilo drugo zborovanje prihodnji mesec, ki bo razpravljalo o načrtu za združenje vseh zvez katoliških zdravnikov v narodno organizacijo, ki bo pobijala gibanje porodne kontrole, ki je dobilo veliko število pristašev v protestantovskih cerkvenih krogih.

Dr. William P. Healy, bivši predsednik New York County Medical Society je v svojem govoru dejal, da se dosedaj ni še nobena večja zdravniška asociacija izrekla v prilog porodni kontroli, toda gibanje se je kljub temu razširilo radi velike aktivnosti male grupe propagatorjev.

Sporadične stavke proti redukcijam

So znak protesta ob zid potisnjenega delavstva

Chicago.—(FP)—Kljub veliki brezposelnosti, ki vlada v vseh industrijah in vseh mestih širom dežele, so sporadične stavke proti redukciji mezd vedno bolj pogoste. Dnevno časopisje jih ignorira in le majhen odstotek jih pride v javnost. Izbruhi so bolj podobni protestom kot savkam. Radi dejstva, da niso delavci organizirani, stavke trajajo le en dan ali kvečjemu nekaj dni.

V Central Fallsu, R. I., so tekstilni delavci pri Lexington Worsted Co. spraznili tovarno, ko so bili obveščeni, da jim je plača utrgana za deset procentov. Central Fabrics kompanija, tudi v tem mestu, se je poslužila druge metode. Zaprla je tovarno začasno radi "strahu pred komunističnimi agitatorji." 500 delavcev je prizadetih. Delavci pričakujejo, da bo družba poskušala obratovati pod nižjo plačo, kadar odpre tovarno.

V Lawrencu, Mass., je zastavkalo 30 deklet pri Pacific Print Mills, ki izdeluje zavese. Prizadet je ves department za rezanje. Vzrok upora je redukcija, katero družba sistematično izvaja, sedaj v enem in drugič v drugem departmentu.

Pri Merchant Calculating Machine kompaniji v Oaklandu, Cal., je okrog ena četrtina delavcev odšla na stavko kot protest proti znižanju plače za 15 odstotkov. Družba zaposluje okrog 250 delavcev.

LA FOLLETTE ZA ODPRAVO BREZPOSELNOSTI

Predložil je šest remedur in napadel predsednika Hooverja, ker se je izrekel proti izrednemu zasedanju kongresa

Washington, D. C., 25. maja — Senator La Follette je predložil šest legislaturnih načrtov za odpravo depresije in brezposelnosti v svojem odgovoru na Hooverjevo izjavo, v kateri je dejal, "da je izredno zasedanje kongresa nepotrebno, ker zakonodajna akcija ne more rešiti svetovne depresije."

V svojem odgovoru LaFollette biča predsednika, ker noče podvzeti nobenega koraka za odpravo krize, in izjavlja, da je prišel čas akcije.

Program za solucijo krize, s katerim naj bi se bavil kongres na izrednem zasedanju, vsebuje šest točk, ki so:

1. Takojšnja federalna odpomoč mestom, okrajem in državam, da se odpravi beda med brezposelnimi in njihovimi družinami.

2. Sprejetje programa javnih del, ki bi dal brezposelnim priliko do dela in vzdržal mezdni standard na sedanji višini.

3. Sprejetje zakonodaje za stabiliziranje agrikulture, da se vrne prosperiteta med farmarje.

5. Povečanje davkov na dohodke in dedščine, ki naj pokrijejo deficit in preskrbijo fonde za izvajanje vladnega programa javnih del, da se odpomore brezposelnim in zmanjša beda.

6. Sprejetje zakonodaje glede ustanovitve narodnega ekonomskega koncila, ki naj bi pomagal in sodeloval pri akcijah za stabiliziranje industrij in poljedelstva.

LaFollette v žgočih besedah kritizira administracijo, ki ni v dvajsetih mesecih storila ničesar za olajšanje trpljenja brezposelnih in farmarjev, ki lezejo v bankrot radi njene zanikrnosti.

Bombe v Lizboni

Lizbona, 25. maja. — Pet oseb je bilo težko ranjenih vsled eksplozije bomb, ki so jih neznani ljudje vrgli med množico v glavnem delu mesta. Storilci so pobegnili in policija jih išče.

Einstein počaščen v Londonu

London, 25. maja. — Univerza Oxford je podelila nemškemu učenjaku Albertu Einsteinu častni naslov doktorja znanosti.

Poročilo zveznega biroja za delavsko statistiko za mesec maj pravi, da so redukcije vedno bolj pogoste. V januarju, februarju in marcu je 178 družb iz 38 različnih industrij poročalo, da so znižale plače. Prizadetih je bilo 22,502 delavcev. Prizadete so večinoma manjše tovarne. Znižanje plač znaša od 8 do 30 odstotkov.

Kriza avstralske vlade

Velike preglavice ji delajo levičarji. Pričakuje se razpis novih volitev

Canabrerra, Avstralija. (FP) — Delavska vlada v Avstraliji se mora boriti z raznimi potežkočami, največje preglavice pa ji delajo levičarji s svojo razdiralno taktiko. Levičarje vodi John Thomas Lang, premijer New South Walesa.

Prejšnji teden je federalni senat, ki ga kontrolirajo konservativci, zavrgel izdajo vladnih obveznic v vsoti $90,000,000. Dve tretjini te vsote sta bili namenjeni za javna dela, da se omili brezposelnost, ostala tretjina pa je bila namenjena za odpomoč farmarjem.

Temu udarcu je sledilo naznanilo, da je Commonwealth banka odrekla nadaljnje kredite federalni vladi.

Ako bo senat vztrajal na svojem stališču, in zgledi kažejo, da bo, tedaj je gotovo, da bo morala vlada razpisati splošne volitve v prihodnjih par mesecih.

Opozicionalne stranke se zbirajo krog Joseph A. Lyonsa, bivšega člana delavske vlade. Lyons je stopil v skupino opozicije potem, ko je Lang pričel s kampanjo, da Avstralija prekliče del dolgov, ki so bili napravljeni v inozemstvu.

Lyons je skočil v nasprotni tabor, ker je v tem videl priliko za ustvaritev kombinacije z velebiznisom in drugimi nasprotniki delavske vlade, kajti njega skomina, da postane premijer.

Opozicija je gotova zmage, kajti na svoji strani bo imela ves vpliv, ki ga ji morejo dati bankirji in tovarnarji. Boj delavske vlade bi bil težak celo v slučaju, ako bi bili laboriti sedinjeni, toda ker se Lang in njegovi pristaši kažejo kot veliki radikalci, je primeroma lahko zanesti spor v delavske vrste, ki se ne morejo orientirati.

Lačni rudarji postajajo nemirni

Groze, da si bodo "pomagali sami."—Milica se obrača proti njim

Harlan, Ky.—(FP) — Enajst tisoč stavkujočih rudarjev postajajo radi gladu vedno bolj nemirni in grozijo z drastično akcijo, ako ne pride pomoč od nekje. Predsednik krajevne rudarske unije William M. Hightower je rekel, da postaja situacija nevzdržna in so rudarji potisnjeni ob zid. "Governer je proti nam. Denarna sila je proti nam. Ampak mi moramo živeti. Ako ne pride pomoč od nekje, si bomo pomagali sami. In to bomo tudi storili."

Governerja Simpsona je tudi obtožil, da je pustil rudarje na cedilu. Po zadnjih nemirih jim je obljubil državno pomoč, ampak te pomoči ni od nikoder razen v obliki državne milice, ki je bila poslana, da prepreči plenjenje trgovin in nadaljnje spopade. Milica je sprva simpatizirala z rudarji, a sedaj postaja sovražna. Njen poveljnik Can Carrol je odprto na strani operatorjev.

Kronične bolezni v New Yorku

New York. — Najmanj 70,000 ljudi je stalno bolnih na kroničnih boleznih v mestu New York, kot poroča dr. Linsey R. Williams, direktor mestne medicinske akademije. Zdravniška oskrba za te ljudi stane letno več kot $100,000,000.

Novi sovjetski davki

Moskva, 25. maja. — Sovjetska vlada je včeraj naznanila izredne davka na mezde in plače in dohodke iz tega vira bo porabila za konstrukcije delavskih stanovanj. Vsak, čigar dohodki znašajo 75 rubljev ($35.50) mesečno, bo moral plačevati ta davek.

DETROITU GROZI ŠE VEČJA BREZPOSELNOST

Ford mogoče zapre tovarne za dva meseca.—Mesto ne more zmagovati oskrbe za brezposelne; skoraj osem tisoč družin odrezanih od podpore

Detroit.—(FP) — Medtem ko se v mestu širijo govorice, da bo Ford zapri svoje tovarne za dva meseca, je mestni dobrodelni department podvzel novo kampanjo za prispevke v pomožni sklad, iz katerega podpira brezposelne družine in posameznike. Obenem je načelnik departmenta naznanil, da je bil prisiljen prenehati dajati podporo 7800 družinam, katere se nahajajo manj kot eno leto v Detroitu.

Pod novim županom je Detroit eno izmed malega števila mest, ki skrbe za brezposelne v večjem obsegu. Revščine mesto seveda ne more odpraviti; skušalo jo je znižati kolikor mogoče. V zimskem času je v ta namen potrošilo na mesec nad dva milijona dolarjev, pretekli mesec pa le $325,000. Delno se je pomožno delo krilo iz prostovoljnih prispevkov, glavno breme pa je nosila mestna blagajna, ki je napravila velik deficit in mesto stoji na pragu bankrota.

V najhujši zimi je mesto skrbelo za 40,000 družin, ki so bile brez vseh sredstev. Sprvega so najpotrebnejše družine prejemale po $11 na teden poleg kuriva in stanarine. Radi naglega črpanja blagajne je bila ta vsota stopnjema znižana in mnoge družine prejemajo le po $6 na teden.

Mesto vzdržuje tudi prenočišča za moške in ženske ter javne kuhinje. To je za neoženjene, katera beseda ni več točna, ker se v njih nahajajo že tudi poročene osebe. "Evolucija" welfare departmenta je namreč prišla že toliko daleč, da je razbila že marsikak dom. Oženjenim parom, ki so brez otrok, svetujejo, naj zaprejo domače ognjišče in se žena preseli v prenočišče za ženske, mož pa v moško kasarno, češ, da je to edini način podpore, ki ga v takem slučaju mesto zmore.

Največje pijavke Detroita so industrijski magnatje, ki ne prispevajo centa za podpiranje brezposelnih delavcev, katere so odslovili. Večinoma vse večje kompanije imajo tovarne izven mestnih mej in ne plačujejo občini nikakih davkov. Na primer Ford, ki ni prispeval niti beliča ne v davkih in ne prostovoljno v pomožni sklad, dasi je bilo od vseh delavcev na listi welfare departmenta 35 odstotkov Fordovih delavcev. V prvih treh mesecih tega leta je mesto potrošilo samo za podpiranje Fordovih brezposelnih delavcev okrog tri milijone dolarjev. In Ford je imel lansko leto nad 55 milijonov dolarjev čistega dobička, ampak ni dal niti centa za podpiranje svojih brezposelnih delavcev.

Ako se uresniči govorica, da bo zapri svoje ogromne tovarne za dva meseca v tem poletju, bo armada brezposelnih v Detroitu izdatno narastla. Župan, ki se v resnici briga za brezposelne, pravi, da mesto kljub dobri volji administracije ne bo moglo dolgo vzdržati bremena, ker je tisoče hišnih posestnikov prizadetih in že sedaj ne morejo plačati davkov. Tisoči so tudi izgubili hiše in vse prihranke, ki so jih vložili v domove pri nakupu na obroke.

Na drugi strani pa bankirji na Wall streetu ne odobravajo županove pomožne akcije, ki se jim zdi preradikalna, dasi je v resnici pomanjkljiva. In pri najetju posojila je tudi mesto prisiljeno iti na Wall street, ki ima končno besedo, kakor tudi kontrolira vse glavne industrije v Detroitu.

—Federated Pictures.

Člani komisije za električno silo v New Yorku, ki jih je governer Franklin D. Roosevelt imenoval pred kratkim. Ti bodo igrali važno vlogo v Rooseveltovi kampanji za predsedniško nominacijo v demokratski stranki. Tretji od leve strani je Frank P. Walsh, predsednik komisije, ki se zdaj mudi v Kaliforniji v svrho osvoboditve Toma Mooneya.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:
PROSVETA
2657-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Hudobni sovjeti!

Iz Moskve prihajajo nove strašne novice.

Sovjeti, ki delajo vse po načrtih (bedaki!), so sklenili, da letos obsejejo 247 milijonov akrov zemlje s pšenico in drugim žitom, lanom, bombažem in sladkorno peso; 46 odstotkov te površine je bilo že obsejanih do 15. maja. Obsejani svet obsega toliko kot vse farme v Kanadi in več kot vsa polja v Argentini; če primerjamo ta svet z Evropo, obsega več kot vsa polja Nemčije, Francije, Italije, Španije, Poljske in Rumunije.

To pa še ni vsa sovjetska lumparija. Rusi so iznašli nov način sejanja. Pšenico in druga žita sejejo iz aeroplanov. Vlada je dala na razpolago bojna letala, ki plovejo nizko nad ogromnimi kolektivnimi farmami in iz njih dežuje seme na razorana tla. Na ta falotski način je obsejanih na milijone akrov sveta v enem dnevu.

Ameriški ekonomski eksperti pravijo, da je ta sovjetska setev velika lopovščina. To pomeni, da bo Rusija prihodnjo zimo spet "dumpala" pšenico po vsem svetu. Baš te dni se vrši v Londonu mednarodna konferenca glede trgov pšenice. Navzoči so kajpada tudi Rusi, ki so predlagali, da se trg organizira, tako da ne bo več nobene konkurence. Za vse eksportne dežele se pa določijo kvote, koliko lahko pošljejo na svetovni trg. Američani so proti temu; oni hočejo "svobodo" na trgu, zahtevajo pa, da eksportne dežele znižajo setev, to se pravi, da pridelajo manj pšenice. Sovjetski delegatje so vprašali Američane, kako bi se oni počutili, če bi Rusija zahtevala, da Amerika v bodoče obdeluje le pet držav s pšenico, vse druge farme naj pa prepusti plevelu in divjim zajcem. To kaže, da Amerika noče pametne organizacije za kontrolo trgov, pač pa hoče boj — in tega bo najbrž imela.

Edina odpomoč je zdaj, da papež razglasi vesoljni krščanski dan molitve, da bi Bog dal Rusiji veliko sušo. Morda ne bo niti to pomagalo. Hudič, ki vlada v Rusiji, lahko vdahne boljševikom dobro misel, da bodo delali dež . . . (Po krščanskih naukih prinaša hudič vse iznajdbe! Tako je judovski hudič iznašel stavski stroj, na katerem se danes stavijo papeževe enciklike in Juretove oštarijske tirade!)

Take so vražje vesti. Pa to še ni vse. Sovjeti so sklenili pogodbo z novo Španijo za oljni monopol. Španci bodo v bodoče kupovali vse olje, ki ga potrebujejo, od sovjetov po nižji ceni kot jo ima ameriška Standard Oil in angleška Shell. Petrolejski trusti kapitalističnega sveta ne morejo več tekmovati z Rusijo.

Zares — sodni dan se bliža.

V Ženevi, kjer dandanes rešujejo vse križe in težave sveta — pa nič ne rešijo! — so zadnji teden debatirali, kaj pomeni beseda "razoroženje" v vseh vodilnih jezikih in odkod izvira. K sreči so imeli med seboj filologa, ki je rekel, da beseda prihaja iz sanskrita v Indiji in prvotno je pomenila, da odpreš prste na roki in izpustiš, kar držiš v roki, pa naj bo gorjača ali pipec. Ko so to dognali, so dognali, da beseda ne pomeni enako v vseh jezikih. Na primer Poljaki si mislijo več reči v "razoroženju" — lahko se razorožiš samo duševno, čeprav ostane pištola za pasom. Kako je s to nesnago v jugoslovanskem jeziku, ni menda nihče pojasnil — kar je na koncu koncev prav. Saj imamo dovolj drugih jezikovnih in kulturnih problemov.

Iz tega je lahko razvidno, da mi, ki še ne vemo, če je prav Slovene ali Slovenian v angleščini, smo palčki napram gorostasom v Ženevi.

Filozofija starega Šojca: Moj prijatelj Govnobrbec nekaj viha nos nad nekakim "cvetjem". Če se meni zaviha nos, ga odnesem zavihanega in grem. Kaj bi še nadalje brskal? Ne tako moj prijatelj. On voha in viha, voha in viha, voha in viha, voha in viha, voha in viha, voha in viha, voha in viha — sedem vlaških let in po smrti bo vohal in vihal sedem milijonov vlaških let in še potem . . . Ali mu tekne? Bet your boots. Ali mu ni že odklenkalo v lobanji? Bet your boots.

Bankirji, ki agitirajo za redukcijo mezd, vpijejo, da so se znižali življenjski stroški. Za koliko? Vladni department za delo sam pravi, da so cene v splošnem padle le za šest odstotkov. In te cene niso stalne; neprenehoma skačejo gor in dol.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

(Dopisovalci in poročevalci domačih vesti, ki jih Prosveta priobča dnevno v koloni "Glasovi iz naselbin," naj vselej podpišejo svoje polno ime in navedejo naj naslov, kar naj znači, da jamčijo za svoj prispevek. Poročila in dopisi naj bodo jedrnati, kratki in resnični; spisani morajo biti v dostojnem tonu. Na anonimna pisma in dopise se ne bomo ozirali.)

Naznanilo in zahvala

San Francisco, Calif. — Kot je bilo v Prosveti že poročano da je dne 15. aprila v državi Washington preminul moj brat Josip Vidmar, želim sedaj tudi jaz sporočiti to žalostno vest mojim sorodnikom in prijateljem. Pokojni brat je bil doma iz Senožeč na Primorskem. Uposlen je bil v lesni industriji in je žrtvoval svoje življenje pri delu za družbene interese. Delal je v Fairfoxu, Wash. Dne 16. aprila sem bil brzojavno obveščen o njegovi nenadni smrti in dne 20. aprila se je vršil pogreb na ondotno Sumner pokopališče.

Iskreno se zahvaljujem mojemu prijatelju G. J. Porenta za izkazano naklonjenost. Prišel me je počakat na kolodvor v Tacomo ter mi pomagal urediti pogreb. Lepa hvala vsem, ki so pokojniku v zadnji spomin darovali krasne vence. Moj pokojni brat se je vedno boril za delavske pravice in prestal je mnogo neprilik radi njegovih nasprotnikov. Ohranimo mu trajen spomin!

V lesni industriji v državi Washington vladajo sedaj zelo slabe delavske razmere. Delavci niso več organizirani in so vse družbe uvedle delo od kosa. Ko bi se delavstvo bolj zanimalo za svoje interese in se organiziralo strokovno in politično ter gospodarsko, bi si pač lahko mnogo s tem koristilo in dobilo kontrolo nad vso industrijo. Znano je, da je leta 1917 v juniju in juliju nastala stavka, ki se je uspešno razvijala po vsej lesni industriji v državi Washington. Vodili so jo IWW in končala je z velikimi zmagami. Takrat so delavci pokazali, da v slogi je moč. Sedaj je drugače.—**Frank Vidmar, 2588 Pine st.**

Vabilo na veselico

Coverdale, Pa. — V soboto, dne 30. maja, se bo vršila tukaj proslava 10-letnice ustanovitve društva št. 427 SNPJ zaeno z otvoritvijo l o k a l n e Jugoslovanske dvorane. Ta prireditev obeta biti zelo pomembna za našo naselbino in okolico. Pripravljalni odbor je na delu, da bo vse lepo pripravljeno za naše posetnike, ki jih pričakujemo obilo iz vse pittsburške okolice, tako posamezno rojake kot društva, katera uljudno vabimo na našo prireditev in proslavo.

Priprave so v teku, da bo slavje 10-letnice našega društva dostojno izpadlo ter da bo otvoritev naše dvorane ostala v spominu vsem. Pripravljalni odbor je na delu, da bo na razpolago obilo jestvin in pijače, poleg tega pa bomo imeli tudi pečene koštrune.

Na veselo svidehje dne 30. maja!—**Odbor.**

Ponovitev "Vdove Rošlinke"

Johnstown, Pa. — Veseloigra "Vdova Rošlinka", katero je priredilo žensko društvo "Naša Sloga" št. [illegible] SNPJ dne 16. maja na Moxhamu, je izvrstno izpadla. Občinstva je bila dvorana nabito polna. Vsak je imel dosti duševnega razvedrila in smeha, kdor je prisostvoval komediji. Kritiki ne bodo imeli veliko za kritizirati, akoravno so bili med igralci tukaj rojeni in nevešči dobre slovenščine. Občinstvo je bilo skrajno zadovoljno. "Vdova Rošlinka" ni mogla bolje izvršiti svoje vloge kot je je, pa tudi Manica se ni pustila ugnati v kozji rog.

Igra "Vdova Rošlinka" je poneta iz gorenjskega življenja v stari domovini in tudi predstavljala je je Gorenjka, ki je bila kot nalašč prigodena za to vlogo. Njen nastop in kretnje so presenetile vse navzgoče.

Kaj je Rošlinka povedala Janezu na uho, ko je ležala v postelji, da je on tako prestrašeno zbežal iz sobe, nam ni znano. Skušali bomo pronajti na ponovni predstavi v Franklin Boro. Kajti, ker so se isti večer vršile veselice na Bon-Airu in Kelso ter druge zabave v okolici, občinstvo želi, katero ni moglo prisostvovati igri, da bi se "Vdova Rošlinka" ponovila.

Na željo občinstva se bo komedija ponovno predstavljala za društvo "Friendly City" št. 684 SNPJ v Slovenskem izob. domu v Franklin Boro dne 30. maja. Začetek igre točno ob 8. zvečer (novi čas). Rojaki in rojakinje! Sedaj vam bo želja izpolnjena obenem je pa vaša dolžnost, da napolnite dvorano do zadnjega kotička, za kar vam tudi ne bo žal. Vstopnina 50c za osebo, otroci brez spremstva staršev nimajo vstopa. Postrežba za lačne in žejne bo izvrstna. Za plesaželjne bosta skrbela Korelc-Korberjev orkester. Vsi na veselico z veseloigro dne 30. maja v Franklin Boro!

Za veselični odbor:
Anna Brecelj.

Iveri o naših aktivnostih

Parkhill, Pa. — V johnstownskem okrožju brškone še ni bilo nobenkrat doslej toliko raznovrstnih priredb kot jih imamo zadnje čase. Skrajno slabe razmere nas nič ne motijo. No, in tudi kdaj je človek bolj potreben razvedrila, če ne ravno v teh revnih časih.

Najboljše so priredbe skupin, ki se udejstvujejo tudi na kulturnem polju. Pevsko društvo Bled, soc. klub št. 5, JSZ in žensko društvo Naša sloga so te skupine pri nas. Sicer semtertja podajo kako igro tudi druga društva; posebno obe angleško poslujoči društvi, toda to le ob kaki posebni priliki.

Pri klubu št. 5 se udejstvuje tudi mladina, ki je pokazala s par igrami, da ima zmožnost in veselje do dela na kulturnem polju. Mladim ljudem pa je treba spodbude — in s potrpljenjem se je treba mazati pri njih, če je človek že prekoračil dobo razigrane mladosti ali se pred časom zresnil. Posebno v Ameriki rojena mladina je, kot vse izgleda (tudi drugod sem to opazila), dokaj nedostopna nam, ki smo imeli drugačno mladost in težje življenje. Prav malo, bore malo je tistega zaželjenega sporazuma med mlado in starejšo generacijo, ki bi tvoril most zbližanja, da ne bi prehitro zazijal med obema generacijama prepad potujčenja. In radi tega je z veseljem pozdraviti obnovljene aktivnosti po naših naselbinah, ker te nam mlajšo generacijo pritegajo in potom njih se bo tudi doseglo boljše pojmovanje in razumevanje med nami.

Pri pevskem zboru Bled imamo lepo število mladih turojenih in vzgojenih fantov in deklet. V nedeljo 17. maja so ti mladi ljudje pokazali, da so še vedno pristni otroci pesmi ljubečega slovenskega naroda. Tako dobro so izvedli pevske prizore "Rožmarin" in "Snubače" (vloge so bile skoro izključno v rokah mladih članov), da bi jim tega ne prisodili, ako jih ne bi videli igrati in slišati peti. Dvorana na Franklinu je bila nabito polna občinstva; mnogo ljudi se je vrnilo, ker ni bilo več prostora. Sodelovala sta tudi srbsko pevsko društvo in hrvatski "Rodoljub", ki je znan po svojih izbornih moških glasovih. Torej vzlic temu, da često naglašamo: "nič ne bo s to razposajeno mladino," moramo vendarle priznati, da nam je mladina v pomoč, četudi so včasih res pravi problemi z njo. Po mojem skromnem mnenju bi se dalo pri mladini še marsikaj popraviti (precej je namreč še zamujenega), če bi se ji posvetilo malo več pažnje v vseh ozirih. Nihče ni postal moder in skušen čez noč. Prav dobro se spominjam prvih povojnih časov, ko smo bili mnogi mladi ljudje res lačni in brez potrebnih sredstev, brez dela in vsi zmedeni od štiriletne vojne zmede, pa smo vseeno peli in plesali, če je le zaškripala harmonika, pa tudi brez nje. Baš to dejstvo mi mnogokrat pomaga, da zamolčim grehe mladih ljudi, ki jih gledam s kritičnim očesom — zakaj greh je to brezbrižno obnašanje mladega sveta, napram problemom, ki ogrožajo njih in našo bodočnost. Nič ne bo škodovalo, ako se semintja pomenimo o tem, koristilo nam pa bo prav gotovo več kot neslano pričkanje, ki se od časa do časa pojavi v naših listih.

Anna P. Krasna.

"Vdova Rošlinka" na zapadu

Rock Springs, Wyo. — Slovence v Rock Springs in po vseh bližnjih naselbinah odbor Slovenskega doma še enkrat prav uljudno vabi, da ne bodo pozabili ali opustili prilike, da vidijo nad vse zabavno in šaljivo igro "Vdova Rošlinka". Igra je mojsterski posnetek iz kmetskega življenja na Gorenjskem, od sv. duha pri Škofji Loki. Veselo in živahno stran kmetskega življenja skoraj ni mogoče boljše naslikati kot jo je naslikal Cvetko Golar v "Vdovi Rošlinki". Dramski odsek se že dolgo časa trudi, da bo igro tudi prav po kmetsko rešil ter s tem podal ljudstvu en večer dobre zabave.

Ker bo to brž ko ne zadnja igra do jesenske sezone in ker se igralci v resnici mnogo trudijo, da bodo napravili nekaj v prid Slov. doma in pa dali občinstvu mnogo zabave, upamo, da bodo vsaj ta večer prišli Slovenci na plan ter napolnili prostorni Slov. dom do zadnjega kotička in s tem dokazali, da so še živi in da še čislajo svoj jezik. Ako se bo to naredilo bodo tudi gralci v poznejših igrah imeli več poguma in se ne bodo ustrašili truda.

Torej vsi v Slovenski dom dne 30. maja zvečer. Igra se prične točno ob 7. uri.

Delo in industrialne razmere so tukaj kot povsod; komaj zadostno za eksistenco ali pa še ne. To leto se je pa tudi preselilo že mnogo Slovencev — na mirodvor, kjer skrbi in tuge ni. Dne 28. aprila je preminul rojak in star član SNPJ št. 10 — Anton Rudolf. Bolehal je že delj časa na srčni bolezni, kateri je tudi končno podlegel. Društva "Trdnjava" št. 10 SNPJ mu je po najboljši moči priredilo pogreb in tudi drugi vojaki v naselbini so se potrudili, da so družini Rudolf olajšali težke ure ob izgubi soproga in očeta. Mrs. Rudolf in njen sin izrekata vsem najglobokejšo zahvalo.

Joseph Porenta, predsed.

Poslušni farani

Detroit, Mich. — Hooverjeva prosperiteta nas je prisilila, da smo si poiskali cenejše stanovanje. Tako sem se znašla med vernim poljskim narodom, ki ni zmožen samostojno misliti. Kar župnik reče, to je njim zapoved, pa če je še tako bedasto. Tukaj imajo Poljaki veliko cerkev (izgleda kakor clevelandska — na sliki), poleg cerkve je šola, v kateri poučujejo šolske sestre. Seveda je katekizem glavni predmet, poleg poljskega jezika, seveda učijo tudi angleško, ker jih v to silijo šolske oblasti.

V katoliški šoli morajo starši kupiti knjige, ter še posebej plačevati 75c na mesec od otroka.

Ker katoliška cerkev prepoveduje kontrolo porodov, je čisto naravno, da ima vsak faran kopico šoloobveznih otrok. Ker je pa v Detroitu splošna brezposelnost, zato se je nekaj faranov tako spozabilo, da so poslali nekaj starejših otrok v javne šole, take, ki so že opravili spoved, birmo in druge pritikline katoliške vere. To se je pa poznalo pri župnikovi malhi. Ker pa župnik ni zastonj hodil v višje šole, zato jo je kar hitro pogruntal, kaj mu je storiti, da bo bisaga zopet polna.

Pride nedelja. V cerkev gre vse, staro in mlado. Župnik stopi na prižnico ter začne obdelovati svoje ovčice, ki so se predrznile poslati svoje otroke v javne šole. Straši jih z navadnim strašilom, to je s peklom, hudičem in večnim pogubljenjem. Proti koncu pridige pa jim zapove, da morajo takoj vzeti otroke iz javnih šol ter jih poslati v katoliške. Ako tega ne storijo, ne dobi nobeden odveze pri spovedi.

Človek bi mislil, da kaj takega ni mogoče v 20. stoletju in vsak, ki ima količkaj zdravega razuma, bi se upri taki diktaturi, še posebno ker so izredni stroški. Ampak farani niso sposobni samostojno misliti, zato so župnikovi zahtevi takoj ugodili, samo, da bodo dobili — odvezo.

Niti vprašali se niso, ali ima župnik pravico do take zapovedi; ako bi bil kateri zmožen samostojno misliti, bi bil storil potrebne korake do šolskih oblasti ter vprašal, kdo je dal župniku pravico, da blati javne šole, katere vzdržujejo davkoplačevalci. Tako so se pa ovčice prestrašile grožnje, da bodo goreli v peklu, ki ga ni še nihče videl. (Ako kdo želi videti pravi pekel, ga vidi vsak dan v Detroitu, ki je letos za ogromno število siromakov v resnici pekel.) Posmrtnega pekla se pa ni nikomur treba bati, saj še gospodje župniki gledajo, da imajo nebesa na tem svetu, ker dobro vedo, da po smrti je vsega konec.

Kako dobro ima župnik svoje ovčice na vrvi, lahko vidite iz naslednjih vrstic. V nedeljo, kdor želi biti pri maši pred 11. uro, mora plačati 15c, kdor pa želi biti pri "ta veliki", mora plačati 25c. Ako se kateri faran želi poročiti ter napraviti svatbo v soboto, ne dobi dovoljenja zato, ker potem v nedeljo tisti ne pridejo v cerkev, ki so se svatbe udeležili. V postnem času ne smejo plesati, tudi godba v hiši je prepovedana, da pa farani popolnoma ne pozabijo plesati (tako kakor župnik gode), jim je na sv. Jožefa dan milostno dovolil, da lahko plešejo in godovanje obhajajo, ker je skoraj pri vsaki družini Jože.

Farani se pa medseboj prav po krščansko zmerjajo in ukladajo z najgršimi psovkami, škoduje eden drugemu kjer le more, pijančevanje in pretepi so na dnevnem redu in možje postave imajo dosti posla. Tako imajo možgane zastrupljene z verskim humbugom in alkoholom, da ne morejo pravilno delovati, da jih niti življenska šola ne zbudi iz zaslepelosti. V nedeljo pa k'spovedi, da se dobi odveza, potem se pa zopet od kraja začne. **Opazovalka.**

Naznanilo in vabilo

Moon Run, Pa.—Naznanjam in vabim klube JSZ in društva pri Prosvetni matici, da si izvolijo zastopnike za konferenco JSZ zapadne Penne, katera se bo vršila dne 28. junija v Slovenskem domu v Imperialu, Pa. Začetek točno ob 10. dopoldne. Tudi društva, katera še niste pridružena ti organizaciji, pošljite zastopnike, da se boste prepričali, da to je edina organizacija, ki se bori za izboljšanje sistema in za pravice delavstva. Ne prezrite tega vabila in se udeležite konference, ker to bo v korist vam in vaši mladini. Na svidenje dne 28. junija na Imperialu!

Jacob Ambrozic, tajnik.

Osebna vest

Eveleth, Minn. — Tukajšnje in okoliške delavske razmere so zelo slabe in nič se še ne ve, če bo kmalu kaj bolje.

Dne 16. maja je spet odpotovala na obisk v staro domovino mrs. J. Jance, kar je sedaj že tretjič v šestih letih. Pred odhodom so jo obiskale mnoge prijateljice ter ji izročile razna darila, da jih ponese njihovim svojcem v staro domovino. Ona je to rada storila in ni nikomur odrekla te usluge. Želimo ji srečno pot in vesel povratek!

Prijateljice.

Vabilo na piknik

Gowanda, N. Y. — Tukajšnji Slovenci priredimo piknik dne 30. maja v korist Slovenskega narodnega doma. V slučaju slabega vremena se bo piknik vršil dne 31. maja. Uljudno se vabijo vsi okoliški rojaki, da nas posetijo na našem pikniku, ki se bo vršil na običajnem starem prostoru—dne 30. maja.—**Odbor.**

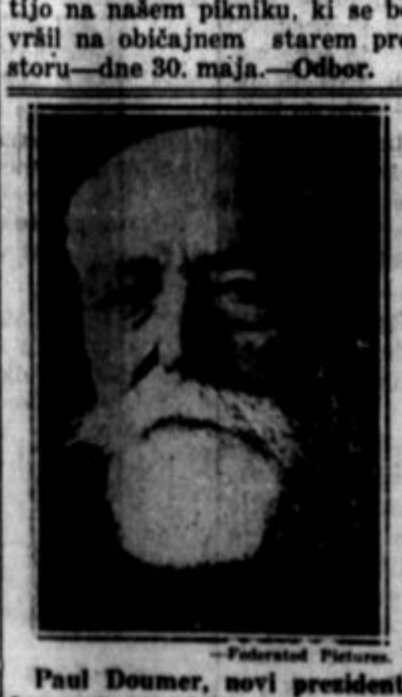

—Federated Pictures.

Paul Doumer, novi president francoske republike, ki je pri volitvah porazil zunanjega ministra Brianda.

Za svobodo Italije!

(Nadaljevanje.)

Svoboda pomeni pravico, da se lahko ganiziramo, stavkamo, izselimo in se prit mo ter branimo svoje plače, da lahko na povemo svoje prepričanje, volimo kakor h mo, vzgajamo svoje otroke kot je nam dr čitamo knjige in časopise, kakršne si poželi Skratka, svoboda pomeni, da je ljudstvo spodar svoje usode.

Lahko se je norčevati iz svobode v sp nem in izjavljati, da je ni nikjer ali da eksi ra je za naše vladarje, toda v trenutku, ko čutite svobodne definitivno in konkretno, s bodne vsako uro in minuto, svobodne kot vam prej opisali, tedaj boste razumeli, ko vrednosti je svoboda, da je sol življenja najglobokejša tolažba za ljudi, ki nočejo p na nižino živali.

IV.

Kaj moremo storiti?

Kaj lahko storimo?

Tako se morajo vprašati vsi antifa Kaj moremo storiti napram režimu, ki je rožen do zob in pripravljen na vsako silo?

Odgovor, da je treba postaviti barik in napasti fašiste, bi bil lahak — ampak k naj to storimo? Kako naj začnemo? Ali re Italija v enem dnevu preiti iz sužnos revolucijo?

Ni mogoče. Revolucija je rezultat trpežljivega in herojskega dela priprave. praviti je treba sredstev, ljudi in duha. P vsem je treba, da se delavci Italije otre čustva podložnosti in resigniranosti ter zaupanje vase in svojo silo.

To je prvi korak: vera vase. Dokler tega, ne bo nič. Kako pa dobe vero in z nost vase? Samo ena pot je: akcija.

Prvi program akcije. — "Pravičnost svoboda" je začrtala več manjših akcij za lavce v Italiji. Te akcije so sugestirali del sami v mnogih industrijskih mestih Italije, rej prihajajo iz delavstva samega.

Te aktivnosti ne zahtevajo takoj pose ga junaštva in požrtvovanja. Zahtevajo nekaj dobre volje in iniciative, katere se manjkalo v preteklosti med italijanskimi lavci. Morda kdo poreče, da so naše suges preskromne in ne bodo dosti pomagale k moglavljenju fašizma. Priznamo to, toda načrt je, da gremo korak za korakom od manjšega do največjega. Bolnik ne more koj prvi dan dvigniti težkega hloda, ko vst iz postelje. Italijanski proletariat je tak nik. Ko bo izvršen naš prvi program, bo m no zavzeti širši in krepkejši kurz akcije.

1) Delavci morajo polnoštevilno pr stvovati sejam delavskih sindikatov in ne stane zahtevati od fašističnih voditeljev po nil za vse mizerne razmere v tovarnah in krivice. Ako bo dosti takih zahtev, se ne do upali fašisti šikanirati vprašalcev. V čaju pa, da predsednik sindikata ne dovoli kih vprašanj in diskuzij, morajo delavci s bojkotirati. Če pa so primorani iti na s naj sejo na kak način onemogočijo ali ra jejo.

2) Delavci se morajo upreti vsem odsl tvam. To se lahko zgodi s pasivno resisten Odslovljeni delavec, ali če jih je več, naj e stavno ostane na svojem mestu, dokler g silo ne izženejo iz tovarne. To opozori dr delavce in izzove nemire. Odslovljeni del naj drugo jutro pridejo s svojimi ženami otroci pred tovarno in zahtevajo delo. Used naj se na prag tovarne ali blizu vhoda in ne ganejo, četudi tovarnar pokliče policijo. demonstracije zlomijo disciplino v tovarni, postanejo splošne. Ostali delavci v tova morajo na vsak možen način pokazati sim tije z odslovljenimi.

3) Delavci morajo rebelirati proti vsa mu znižanju mezde. Kjerkoli znižajo pla naj takoj organizirajo protestni štrajk in monstracije.

4) Delavci naj počasi delajo, kjer ni ako nega dela. V normalnih časih in razmerah lenarenje pri delu napaka, toda v Italiji, k je delavec danes nesramno izkoriščan, je šteno, da dela kolikor mogoče počasi in sl in zmanjša produkcijo. Za slabo plačo sl delo! Sužnji so bili vedno najslabši delavci delavci v Italiji so danes na stopnji sužnje

5) Delavci morajo vedno in povsod zah vati, da se izvajajo kontrakti ali pogodbe z lodajalci. S tem spravijo fašiste v konfuz

(Konec prihodnjič)

Proletarski filmi

Pred vojno je bil samo kulturni film. P letarskih igralnih filmov ni bilo. Šele ru revolucionarni film "Potemkin" in "Mati" (istoimenskem romanu Gorkega) je vzbudil velikih del. organizacijah vprašanje lastne igralskega filma. Prvima dvema sta sled še mogočna filma "Kovači" in "Svobodno lj stvo". Nemška socialna demokracija je us novila svojo filmsko centralo "Film und Lic bilddienst," Berlin. Prvi večji in doslej n boljši njen film je "V začetku je bila beseda Film podaja razvoj nemške socialne demok cije. Tekst je napisal znani nemški prole ski pesnik Max Barthel. Drugi njen film imenuje "Freie Fahrt" (Prosta pot). Zad njen dober film "Bratje" se odigrava v sta nemških pristaniških delavcev 1896-97 l. Ig jo sami pristaniški delavci, njihove žene otroci ter drugi ljudje iz ljudstva. Drugi ni filmi so posnetki sedanjega delavskega banja in so zgolj propagandističnega značaj

NAŠE TELO IN ZDRAVJE

SPELA OPERACIJA SRCA

rska operacija rešila težko ranjenega sigurne smrti

Operacije srca niso dandanes nemogočega, vendar spadajo vedno med najdelikatnejše ge kirurgične stroke. Na Du u se je izvršila te dni slična acija s popolnim uspehom. -letni kovinar Michael Kraus j v samomorilnem namenu l 4 cm dolgo rano z nožem v in so ga takoj prepeljali na postajo. Službujoči zdrav dr. Edmund Ebner se je od za takojšnjo operacijo. U abil je pripomoček lokalne a tezije, odkril nad srcem 4. in rebro, ki ju je moral delno pre ti, in je ugotovil, da sega jaj poldrug centimeter v mišico. Z eno roko je pri srce, z drugo je zašil rano s mi živi, pri čemer je upora niti iz ovčjih črev. Nato je vil spet vse na svoje mesto. Takoj je začelo srce spet redno pati in stanje ranjenca, ki je ves čas med življenjem in rtjo, se je vidno izboljšalo, po še, ko je zdravnik izvedel krvi. V ta namen mu je neki poklicni darovalev krvi razpolago celega pol litra svo dragocene življenske tekoči-

TAROST IN MATERINSTVO

ci mater med 20 in 25 leti so najbolj zdravi in krepki

Ameriški zdravnik, prof. Ka n, je objavil članek, v kate m dokazuje, da je najboljša rostna doba za mater od 20. 25. leta.

Do tega zaključka je prišel s čevanjem 5000 rojstnih pri rov v svojem mestu Denve . Doslej je klasificiral 1490 ter v skupine, ki se razlikuje med seboj za 5 let. Našel je, je štelo 451 žensk, ob porodih —25 let, 423 žensk 25 do 30 255 žensk 30 do 35 let, 189 je štelo manj nego 20 let, 35 do 40 let, 37 pa 40 do 45 . V 25 primerih ni bilo mogo ugotoviti starostne dobe.

Do zanimivih številk je prišel f. Kaplan, ko je primerjal u ljivost otrok v zvezi s staro dobo njihovih mater. Veli umrljivost so izkazovali otro manj nego 20-letnih mater, sicer 122 na tisoč, najmanj otroci 20—25-letnih mater na tisoč), z vsako naslednjo pino je umrljivost naraščala je dosegla višek pri 40—50 ih materah (216 na tisoč). frapantno je po drugi stra dejstvo, da so najmlajše ma (manj nego 20-letne) rodi najmanj mrtvorojenih otrok, bi dalo misliti, da je sicer zano veliko umrljivost o h njihovih otrok pripisati da njihovemu pomanjkljive manju, kako je treba otroka vati, njihovemu slabšemu erialnemu stanju itd., torej njihovemu fizičnemu stroju. Prof. Kaplan je svoje študije de umrljivosti otrok razširil proučevanjem materialnega nja njihovih staršev in je tu el do lahko umljivega rezul , da umre več otrok revnih šev nego otrok iz imovitej slojev. Razmerje med tema ma umrljivostima je kakor :50.

V NAČIN ZA ZDRAVLJE-NJE IŠIASA

od imenom išias znana bole ki izvira iz živcev v kolkih, aradi svoje trdovratnosti in pravi križ za bolnika kakor dravnika, tem bolj, ker od duje tu po navadi injecira morfija, pa tudi vsak drug topek za lajšanje bolečin. e sedaj je izumil dr. Axen amburga način, ki obeta po pravo odrešenje za pacien tako v akutnih kakor v kro ih primerih.

jegov postopek obstoji v in ranju tekočine, ki sestoji iz aina (nekega kokainskega arata), antipirina in 0.8% raztopine. Injekcija se iz v križnem pasu hrbtenice, mora zdravnik s posebnim mom krepko raztegniti kol živec. Ker je ta manipulaci družena s precejšnjo boleči e izvrši najbolje v narkozi s vim etilom. Ko se pacient i iz narkoze, ne čuti nobe trganja več in se lahko giblje po mili volji, kar mu prej zaradi bolečin ni bilo mogoče. Uspeh se ojači z gimnastičnimi vajami in obkladi iz pištyanskega blata. Po 8—14 dneh je pacient popolnoma ozdravljen, vsaj dosedaj se še ni zgodil noben primer ponovitve trganja. Zadostuje ena sama injekcija raztopine, seveda precej izdatna.

Pri išiasih, ki izvirajo iz drugih bolezni, je treba seveda najprvo izlečiti te bolezni, nadaljnji postopek je potem večinoma odveč.

IZ PRIMORJA

V izgnanstvu umrl.—Pred letom dni je bil idrijski rudar Repulus obsojen na eno leto izgnanstva, ker je dal pri rudniku s sireno znak, da je delo končano, eno uro prerano. Dasi je Repulus to delo opravljal leta in leta z vso točnostjo, in se je zanj zavzel tudi rudniški ravnatelj, vendar so ga aretirali in goriški policijski šef ga je obsodil na eno leto konfinacije na liparskih otokih. Že tedaj je bilo rudarjevo zdravje sila rahlo. Zdaj bi se moral vrniti z liparskih otokov domov, pa je podlegel jetiki in umrl.

O fantih iz Ajdovščine smo poročali, da so bili aretirani radi nekih protidržavnih napisov po hišah. Že tedaj smo zapisali, da so te napise (Dol Italija! Živela Jugoslavija!) napisali najbrže fašisti, samo da bi imeli vzrok aretirati slovenske fante. Res so jih aretirali, toda te dni so jih vse izpustili, ker so dognali, da so napise res napisali fašisti sami.

Fantje iz Čezsoče pa, ki so bili aretirani radi požiga osnovne šole, so še vedno v tržaških zaporih. Skoro vsi ti so požar gasili in so jim fašisti še kupili za zahvalo vina, a potem so jih aretirali radi suma, da so šolo zažgali prav oni.

Nesreča v Gorici — Josip Kodermanc, star 43 let, je prišel v kavarno "Teatro" po pivske sodčke, da jih odpelje tovarni. Sodčki so se nahajali v prvem nadstropju nad kavarno. Pod je bil odstranjen, ker so nekaj popravljali. Kodermanc pa je napačno stopil, udrl se je strop in Kodermanc je s sodčkom padel sedem metrov globoko v kavarno ter se nasadil na stol. Stol se mu je zaril v prsi. Poškodbam je takoj podlegel.

Na goriškem pokopališču ob Mirenski cesti kradejo tatovi bronaste svetiljke z grobov. Izginilo jih je že veliko število, tatov pa še niso prijeli.

V Gorici je preminul znani lekarnar gospod R. Kuerner v visoki starosti 82 let.

Konkurz je razglašen nad trgovino Lenarda Nodusa v Gorici.

Ker se niso javili k naboru, so bili obsojeni in contumatiam pred sodiščem v Gorici Ladislav Ferjanc iz Grahovega na 5 mesecev zapora, Valentin Benedejčič iz Tolmina na 7 mesecev in 5 dni ter Just Gorjan iz Vrtojbe na 10 mesecev zapora.

Ivan Žilič, Mirko Cotič in Mario Cerin so pili v neki gostilni v Šmihelu pri Opatjemselu. Navzoč je bil tudi neki Ivan Frandolin, od katerega so baje zahtevali, da mora govoriti le slovensko in se ogrevati za komunizem ter hvaliti Jugoslvijo. Njihovi kriki so izražali upor oblasti. Obtožnica jih je dolžila vsega tega in pred sodniki v Gorici so bili obsojeni: Žilič na dva meseca in dva dni zapora, Cotič na 4 mesece in 15 dni, Cerin pa na dva meseca in 15 dni zapora.

V Vipavi so ustanovili filodramatično društvo, za katerega obstoj bo skrbela občina. Te dni je bila prva italijanska predstava pri kateri so inkasirali 500 lir. Pri prireditvi so sodelovale domačinske moči Žgavec, Ferjančič, Poniž in Dekleva.

Jetika je zelo razširjena po vseh primorskih pokrajinah. Istrski protituberkulozni konsorcij je poslal od leta 1926 do 1930 v bolnice 540 jetičnih, katerih zdravljenje je stalo skoro 700 tisoč lir. Stroškov za pomoč v dispenzarjih in bolnicah in za prehrano je bilo nad en milijon lir. V Italiji je uvedeno obvezno zavarovanje proti jetiki. Tudi malа reška pokrajina je polna jetike. V dispenzariju na Reki je bilo pregledanih lani 3513 oseb, na domovih 2580. Dispenzarji v Matuljah, Voloskem-Opatiji, Klani, Podgradu in Bistrici imajo mnogo posla z jetičnimi bolniki.

Kako pada pristaniški promet v Trstu, je razvidno iz nastopnih podatkov: Leta 1913 je bilo pristaniškega prometa kvintalov 61,472,000, leta 1924 kv. 58,414,000, leta 1925 kv. 54,659,000, leta 1926 kv. 47,650,000, leta 1927 kv. 48,931,000, leta 1928 kv. 51,990,000, leta 1929 kv. 54,300,000 leta 1930 kv. 48,299,000. V sosednih Benetkah se je povojni pristaniški promet krepko dvignil in se drži na doseženi višini.

V Puli so bili odlikovani z zlato kolajno trije upokojeni didaktični ravnatelji Angeli, Mosna in Petronio. Slovesnosti so se udeležili zastopniki vseh oblasti, številni učitelji in šolski otroci. Mestni načelnik Bilucaglia je naglašal, da je delovanje italijanskih učiteljev v obmejnih pokrajinah izredno težko z vseh strani. Uspehe je pripisati le vztrajnosti zavednega učiteljstva v trdi bitki . . .

RAZNE VESTI

Akcija za odpoklic župana

Seattle, Wash. — Več kot 28,000 oseb je podpisalo peticijo, da se odpokliče župana Frank Edwardsa, ker je odstavil superintendenta mestne elektrarne J. D. Rossa, ki je bil aktiven v pobijanju propagande elektrarskega trusta, kateri hoče dobiti mestno elektrarno pod svojo kontrolo. Edwards zavzema nasprotno stališče in je naklonjen trustu in to je bil tudi vzrok, da je odstavil superintendenta.

Scrippsovo časopisje se je izreklo proti trustu in podpira gibanje, da se župana odpokliče.

Mellon napovedue boljše čase

Washington, D. C. — Zvezni zakladničar Andrew Mellon je v svojem govoru 23. t. m. naznanil, da so Združene države na poti kompletnega poživljenja industrijskih aktivnosti in da bo industrijska depresija kmalu končana.

Dalje je Mellon povedal, da grozi državni blagajni deficit tudi vprihodnjem letu in opozoril je na defekte obdavčevalnega sistema, katerega bo treba spremeniti tako, da bo imela država dovolj dohodkov v slabih kakor tudi v dobrih časih.

Meščanska organizacija za oprostitev Mooneyja

San Francisco. — Northern Federation of Civic Organizations države Californie je naslovila na governerja Rolpha peticijo za oprostitev Mooneyja in Billingsa. "V očeh sveta visi nad Californio stigma, da država tolerira zapor mož radi zločina, katerega nista nikdar storila," pravi peticija, ki urgira governerja, da izbriše ta madež.

Delavstvu sovražna predloga poražena

Ashvill, North Carolina. — Na pritisk delavskih unij in liberalnih elementov je bila poražena predloga proti kriminalnemu sindikalizmu, ki je bila naperjena v glavnem proti unijam. Ako bi bila sprejeta, bi bilo vsako organizatorično delo onemogočeno.

Smola za lepe ljudi

New York. — Lepi ljudje, ki žele biti še lepši, imajo v predmestju Brooklynu smolo, ker so na stavki lepotičarke. Organizirale so se v lepotičarski uniji, ki šteje 1500 članic, in zastavkale. Stavkarice pa pravijo, da je zmaga že napol dobljena, ker je prvi dan stavke podpisalo pogodbo 300 lepotičnih "tovaren."

Kardinal Mundelein plaka za Alfonzom

New York. — Kardinal Mundelein iz Chicaga, ki se je zadnji petek vrnil iz Rima, je povedal reporterjem, da je španska revolucija velika nesreča za Španijo Kralj Alfonzo je bil dober vladar, najboljši v Evropi, in velika škoda je, ker je moral zapustiti deželo . . .

Štirje rudarji ubiti v Penni

William Penn, Pa. — Zadnjo soboto se je usula plast premoga in kamenja v rovu št. 2 Susquehanna Colliery kompanije in pet rudarjev je bilo zasutih. Štiri so odkopali mrtve in peti bo težko ostal pri življenju.

Nekoliko o suženjstvu žene v 19. stoletju

Neverjetno in vse obsodbe vredno se nam zdi, ko čujemo o suženjskem stališču, ki ga zavzemajo žene pri kulturno zaostalih narodih.

Ako pa doznamo o stališču, kateremu je bila podvržena žena pri evropskih narodih, ki se ponašajo z visoko kulturo, razumevamo boj, ki so ga vodile n. pr. angleške "sufražetke." V knjigi "Der Bankrott der Ehe" (bankrot zakona), spisal V. T. Calverton, čitamo med drugim tudi o položaju angleške žene koncem 19. stoletja. Še v letu 1884, torej pred 47 leti, so časopisi poročali o prodaji žen, in sicer poimensko in po ceni, ki se je gibala med 25 guinejami in četrt litrom piva.

Jefferson poroča o skopih očetih, ki so jo razveljavili, ako jim je kdo drugi ponudil višjo vsoto za brhko hčer.

Tudi v časopisih so ponujali ženske v nakup. V nekem dublinskem listu so ponujali ženske v nakup pod vabljivim naslovom "Priložnostni nakup." Bilo je v navadi, da je mož svojo ženo z vrvjo okoli vratu odvedel na trg na prodaj. Pri prodaji so bile navzoče priče, da so kupčijo potrdile in sodni pisar je določil davek na to kupčijo. Žene, ki so z vrvjo okoli vratu (kakor vodi kmet kravo) vodili, so bile vsakdanji pojav. Smithfield, trg arei Londona, kjer so nekdaj izvrševali smrtne obsodbe in je bil pozneje uporabljen za živinski trg, je bil znan tudi za take kupčije.

Značilna za javno prodajo žen je pa notica, ki jo je 22. julija 1797 prinesel londonski list "Times": "Nekateri prisatelji menijo o višji ceni lepega spola kot suguren napredek civilizacije. Smithfield (živinski trg) se sme ponašati, da mnogo pripomore k napredku teh finih šeg. Na trgu so porasle cene ženam od pol na 3 in pol guineje".

Tudi cerkev ni bila prosta takih kupčij. Leta 1790 je bila neka žena, ki jo je mož zapustil in je ostala v breme cerkveni občini, prodana na trgu za 2 šilinga V kupno ceno je bil vedno vračunan tudi izdatek za vrv. Neki kmet je svojo ženo prodal, ne oziraje se na zakonite predpise in bil opozorjen, da kupčija ni pravoveljavna. Šel je 7 angleških milj daleč do svoje prejšnje žene, ji privezal vrv na vrat in jo gnal zopet na prodaj ter jo pravnoveljavno prodal za pol krone. Od oblasti mu je bil naložen davek, in sicer ravno tako, kakor pri kupčiji živine.

V svetu se je za ženo že mnogo spremenilo na bolje. Toda pravo človeško vrednost bo žena dosegla le v boljšem in pravičnejšem družabnem redu.

"Ženski svet."

K našemu prazniku

Toman Franc,
tajnik kovinske org. na Jesenicah

Ako pregledujemo zgodovino človeštva vseh časov, zapazimo, da so razna človeška plemena in rodovi že od nekdaj in vse skozi imela svoje dni v letu, pa naj so si ga šteli ali beležili že kakorkoli, gotove praznike. Te praznike so praznovali v raznih letnih časih in na razne načine. Kakor že nekdaj, tako ima človeštvo še dandanes razne praznike, ali spominske dneve, ki jih na prav poseben način in vidno praznuje, ali poveličuje pomen dotičnega dne. Vse verske sekte imajo svoje praznike, države, društva in korporacije praznujejo svoje spominske dneve, ali je potem kaj čudnega, če so se tudi naši proletarski predniki že davno pred nami začeli zanimati in širiti misel, da naj poleg vseh drugih vsemogočih praznikov posvetijo en dan v letu spominu Dela.

Razširiti to misel in uveljaviti ta praznik ni bilo lahko. Reakcija se mu je uprla z vsemi dopustnimi in nedopustnimi sredstvi. Ali misel je zmagovala. Čeprav je po ulicah tekla kri, čeprav so mnogi, da stotine borcev je romalo iz ulice naravnost v ječe, vsako leto je bila zavest močnejša, zahteva praznika silnejša. Ti ponižani in razžaljeni, ti nemaniči so zahtevali svoj praznik, da praznujejo in manifestirajo spomin dela, da dokažejo vsem in vsakomur, da je vse, kar ga obdaja, delo žuljavih rok, da tako rekoč ves svet leži na teh rokah . . .

Ko v poznih jutranjih urah posije zlato solnce na mehko posteljo kapitalista, katero mu je izdelal mizar, mu pernice in drugo naredila kdo zna katera proletarka ter si pri tem nakopala kal jetike, vstane ta mogočnež in si obleče obleko in obuvalo, zopet delo poznih nočnih ur za nesramno plačo, se vsede v mehki naslonjač k mizi, zajtrkuje in čita jutranje liste, kako stojijo te ali one delnice, tedaj mu niti najmanje ne pride na misel, da je vse to delo baš nas nemaničev in da če bi nas ne bi bilo, ne bi imel vsega tega komforta. Potem stopi iz elegantne vile, katero so mu izpostavljeni vsem vremenskim neprilikam zgradili od apna in cementa ožgane roke se vsede v moderen avtomobil in zdrči z njim po lepi asfaltirani cesti v urad, v banko, pred rov v tovarno, da kontrolira kako mu znova in baš ti nemaniči ustvarjajo nove milijone; in vendar so bile žuljave roke one, ki so narodile vse to.

Od večnih egiptovskih piramid, ki se jim še danes divijo vsi strokovnjaki, do najmodernejših skeletnih nebotičnikov, od bogate, z zlatom vezane rimske nosilnice, do najpopolnejšega Zepelina, kot prevoznega, ali prometnega sredstva, pa kaj bi naštevali še dalje, vsemu kar je ustvarila roka duševnega ali ročnega delavca, naj bi veljal spomin tega dne. Samo to so hoteli, in nič drugega ne želimo tudi danes.

Prvi maj, ko se prebudi že poslednja bilka v naravi, ko začuti sleherni list v sebi moč novega življenja, to moč in to prerojenje, naj bi začutil tudi sleherni trpin, naj bi razmišljal o vsem tem in sličnem, zavedel se samega sebe, spoznal, da je tudi on človek in s tem enako vreden član človeške družbe kakor vsakdo drugi, ki faktično uživa sadove njegovega znoja. Ta dan naj bi s svojo delaprostostjo dokazal, kako spoštuje svoj praznik. Ta dan naj bi manifestiral svoje delo in delo svojih sotrpinov, ter zahteval, da ga spoštujejo in uvažujejo tudi tisti, katere to delo redi.

Vendar bi pri tem ugotovil, da na žalost temu ni tako, da ti, katerim on ustvarja, pljujejo na njega, tedaj bi spoznal svojo ničnost kot posameznik, uvidel, da je zgolj stroj, ki je dober, dokler dobro obratuje, potem ga pa vržejo v staro šaro; začutil potrebo, da se nasloni na koga in z njim združen stopi v močno falango onih, ki so to spoznali že pred njim, in s tem ne bi bil več osamljen, ampak močan in zdrav v močnem Mi, in lepši bi bil njegov praznik in jasnejša njegova bodočnost.

(Priobčujemo gornje besede sodruga z Jesenic. Napisal jih je za prvi maj letos, a v starokrajskem delavskem tisku niso mogle iziti zaradi raznih razlogov. Opomba uredništva).

—Federated Pictures.

Kobilice prihajajo v Chicago v obliki davkarskih komisij in izterjevalcev! Chicago ima 417 davčnih komisij in odborov, ki so prava kuga za žepe davkoplačevalcev, posebno malih, katere najbolj obirajo.

RAZNE ZANIMIVOSTI

Racionalizacija in brezposelnost

V času, ko se tako rado poudarja, da žena izpodjeda možu kruh, ker se posveča poklicem izven doma, ni odveč, ako se opozarja na vzroke, ki so v prvi vrsti merodajni za naraščajočo brezposelnost.

Pred vojno sta bili v tkalnicah pri vsaki statvi zaposleni po dve osebi, med vojno je že imela vsaka statva svojega delavca. Po vojni pa, posebno od l. 1927 dalje, vlada čisto drugačen sistem in oskrbuje ena oseba po več statev. V Reichembachu v Sleziji so danes tkalci, ki delajo na 24 statvah naenkrat. V Langenbielau-u so imeli najprej sistem štirih, potem šestih, osmih statev na enega moža, potem so uvedli sistem 32 statev, od letošnjega januarja dalje pa upravlja en sam tkalec nič manj kakor 52 statev! Uvedli so stroj tipa "Calander," kateri izvrši v 15 minutah z dvema delavcema ravno toliko dela, kolikor ga je prej izvršilo 24 delavcev v 48 urah.

Tako je samo v tkalnicah. Koliko je še drugih obratov, kjer je stroj izpodrinil delavca. Zanimiva bi bila tozadevna statistika, ki bi brez dvoma dokazala, da ni žena tista, ki odjeda možu kruh, pač pa ga odjedajo mnogoštevilne iznajdbe, pri katerih skoro gotovo ni žena udeležena.

Svastika

Simbol ima to dobro stran, da lahko pomeni več reči hkratu. Pisatelj Fontenelle (1657-1757), ki je skoraj doživil Leibnitza, ker rabi točne besede, "kar mu jemlje prijetno svobodščino, da bi o prilikah zlorabil izraze", je moral biti tega vesel. Dejstvo je, da bi se dali pisati celi snopiči o dozdevnih ali skritih smislih, ki jih n. pr. vsebuje križ.

Danes nas zanima svastika, to je križ s pravokotno zapognjenimi ročicami. Hitlerijanci so si ga izbrali za vnanje svoje znamenje in vsa Nemčija je polna teh emblemov. Že Indija je poznala križ. Tak lik se zove svastika in velja za srečenosen (svasti — sreča, v sanskritu). Pa tudi zunaj Indije je bila crux ansata (Hakenkreuz) jako razširjena. Pri trojanskih starožitnostih (vretenskih obročkih itd.) jo je Schliemann pogosto zasledil. Prav tako jo srečujemo čestokrat na Grškem, v Italiji, na severu (na prazgodovinskih posodah neredko kot okrasek dna), vobče od Kitajske do zapadne Afrike. Tudi poznejša ornamentika je obrazec večkrat izkoristila.

Francozi nazivajo tak lik croix gammee. Toda Marcel Baudoin, pisec obsežne knjige "Prehistoire du Swastika", se ne ogreva za rečeni naziv, ker ta ne pove, da li se križ suka na levo ali desno. Beseda svastika pa po njegovem zatrdilu znači desnokretni križ, a sauvastika ali samica levokretni križ. V skalo vklesano desnokretno svastiko so poznali po Baudoinu v Ameriki in Galiji že v dobi uglajenega kamena. V nepokritem muzeju v Croix-de-Vie hranijo sijajen primer iz Vogezov. Iz tega avtor izvaja, da mora biti svastika atlantidskega izvora. Nekateri pa menijo, da ta križ ni nič drugega ko kartezijansko vodno kolo (tourbillon de Descartes), s kakršnih se še danes zalivajo travniki. Tej pripravi se reče med Nemci menda Segnerjevo kolo. Potemtakem bi križ pomenil odpornost in odboj (odudar). Na ti dve sili so morebiti mislili Hitlerjevi privrženci, ko so si izvolili omenjeni odznak.

Narava in tehnika

Narava je spretnejša in uspešnejša nego vsi naši stroji. Najfinejša šivanka izgleda pod mikroskopom kot topa in razorana, z luknjami posejana grča. Med tem ostane navaden trn tudi pod mikroskopom popolnoma oster in gladek ter ne kaže nobene brazgotine.

Ameriški raziskovalec L. G. Warner je primerjal z istega stališča letalo in lastovko. Prepričal se je, da je letalu prav tako daleč do lastovke kakor predpotopnemu kmečkemu vozu z volovsko vprego do elegantnega brzega avtomobila znamke Rolls Royce ali Packard. Ves život drobne lastovke je izredno duhovito in smotreno izrabljen za letanje. "Motor", t. j. prsne mišice, tehta komaj eno tretjino vsega ptiča. Lega lastovke v zraku in njeno gladko tesno perje skoro do zadnjega premagajo odpornost ozračja . . . Motor zahteva minimalno kurivo in nudi maksimalno energijo. Dihala tudi med letom neprestano ojačijo njegovo delovanje. Če bi mogli zgraditi lastovki ali kakemu drugemu dobremu letalcu enako zmožen motor, bi pomenile vse dosedanje zračne zmage samo malenkostne začetne korake na tem področju.

Spengler napoveduje propad belega plemena

V Monakovem se je te dni vršil občni zbor Nemškega muzeja. Navzočih je bilo 400 povabljenih gostov iz Nemčije in inozemstva. Pred njimi je govoril filozof Oswald Spengler, avtor znanega dela "Propad zapada."

Tenor njegovega govora je bila trditev, da je človek najvišje razviti zastopnik zverskega tipa. Razlika med njim in živaljo obstoji samo v tem, da je prišla s človekom na svet industrijska tehnika. Tehniški razvoj belega plemena pa je zdaj zaključen. Človek je postal sužen svojega lastnega stvarstva. Belo pleme, izvzemši Ruse, stoji na robu propada. Poslednje, kar še lahko stori, je, da prenese svoj propad z junaštvom.

Mož, ki opisuje svojo smrt

Te dni se je zastrupil v Mohaču na Ogrskem banční ravnatelj Viljem Auber. Zaužil je namreč veliko količino veronala. Čim pa je strup zaužil, je začel opisovati delovane strupa in svoje občutke do trenotka, ko je padel v nezavest. Najbolj je čutil v glavi silno šumenje, nekaj časa je bil popolnoma miren, nato pa se je čutil silno lahkega. Počasi se mu je začelo dozdevati, da sanja in pred njegovimi očmi so se oživljali razni dogodki iz njegovega življenja. Nazadnje pa so ga začele zapuščati moči in . . . (tu je nehal pisati).

Vas na dražbi

Te dni je prišla na boben angleška vas Crawley, ki leži pet milj od Winchestra, kraja, ki je v literaturi znan po Thackerayevem romanu "Sejem ničemernosti." Del vasi je kupil polkovnik George Philipps. Hišo vdov iz 14. stoletja so prisodili nekemu stotniku. Slovita gostilna "Lisica in lovski pes," kjer je pila kraljica Elizabeta pivo, pa je prišla v last nekega pivovarnarja.

Kinopredstave pri luči

Moskovski tehnik Bogač je iznašel napravo, ki omogoča navadnemu kinematografskemu aparatu ali projekcijski svetiljki proizvajati filme ali diapozitive z isto jasnostjo pri križeči dnevni svetlobi ali električni luči kakor v temi.

Erih Dwinger:

Armada za žičnimi plotovi

Za Prosveto prevedel Tone Seliškar

Čez štirinajst dni je prišla odločitev. Imenitno! Zemskaja uprava nas je določila za vas Golustnoje ob vzhodni obali Bajkalskega jezera, severno od Irkutska. Ko smo čakali na transport, je Blanka zopet popadla mrzlica. Seveda tak ni mogel z nami. Priporočili smo ga oskrbi enoletnikov, ki so bili zelo ljubeznjivi. Schnarrenberg kot poveljnik barake je moral ostati tu. Seydlitz ni maral z nami. Ostane pri Schnarrenbergu, da mu pomaga.

V tej zmedi pa pride k meni neki Berlinčan. "Ali ne bi mogel jaz namesto bolnika iti z vami—? Sem že bil na kmetiji, prav imenitno sem gospodaril in bi vam lahko kaj pomagal. Potem pa zaraditega", je dejal potiho, "ker me v taboru lažje najde, če bi me iskal..."

"Kaj pa ste napravili hudega?" sem ga vprašal.

"Oh," je naglo odgovoril, "nič slabega! Samo . . . Veste, kmetica, pri kateri sem bil, je dobila otroka . . . To ni bilo slabo . . . Živeli smo kakor ena družina . . . Bil sem kakor petelin . . . Gospodar in mož . . . Potem pa je dospela vest, da je njen mož ranjen, in da se vrača. Seveda sem jo hitro popihal nazaj v tabor . . . Bojim se, da me ne bi nekega lepega dne poiskal . . . Bogve, kakšno kazen bi se šment zmislil zame . . ."

"Hm," sem dejal, "to je pa nevarno! Ako bo njen mož iz osvete navedel vse tole kot posilstvo . . . vas lahko obsodijo na smrt! Seveda pojdete z nami!"

•

Kmalu smo dospeli v vas Golustnoje. Naš stražar, Hildebrant po imenu, majhen Jud, je znal prav dobro nemški. Doma je bil iz te okolice in so ga v vasi veselo pozdravili. Vaščani se pečajo s poljedelstvom in so obenem tudi ribiči. Ob hišah vise mreže, na dvoriščih stoje plugi. Od hiše se vidi modra neskončnost Bajkalskega jezera, sibirskega morja.

Kmetica je blondinka tridesetih let in ima močne boke. Njen mož je na fronti že od štirinajstega leta in je orjak, kakor je povedala. Njeno nezaupanje napram nam je zginilo, ko ji je Hildebrant, ko smo ga podprli z našimi rublji, razodel, da smo vsi pravi nemški kmetje, ki ji bomo letino pospravili tako, kakor še nobeno leto ne. "Vse je mogoče!" je zamrmral Brünn ironično.

Pod ni prvo noč nič spal. Slišal sem ga, kako je neprestano sam s seboj govoril. "Plugi so iz Napoleonovih časov . . . Toda kaj za to . . . Kose so prav uporabne, kolikor sem videl . . . Sicer ni klingenberško jeklo, toda vseeno . . . Vozovi bogpomagaj, lesene osi . . . Toliko kolikor nalože na tak voz, zajame moja Ana z vilami . . . Prava kmetica, ta ženska . . . Dvoje močnih rok . . . Prav dobra hrana . . . Ko bi jo vsaj razumel . . . Konji — pravcate kozaške mrhe . . . Krave . . . večje koze! . . . Nikdar osnažene . . . No, bomo videli . . . Krave in konji, vozovi in kose, žito in seno — kaj hočem še več . . . ?"

•

Na vse zgodaj je napočil prvi dan našega dela, ki nas bo spremljal s svojim enakomernim ritmom tja do jeseni. Pod je bil seveda nekak vodja vsemu delu, Berlinčan pa mu je zvesto stal ob strani. Brünn in jaz sva imela prvi teden dosti dela v hlevu, da sva kravam njihovo ostro dlako prvikrat v njihovem življenju pošteno po šlezvigholštajnskem načinu oštrgljala. Huzar in Kapelj pa sta dobila v oskrbo konje, ki sta jih morala po bojuvarski navadi temeljito očediti. Hildebrant, "zlata dušica", kakor ga je krstil artist pa hodi s svojim dolgim krepeljcem, na katerem se blisketa bajonet, od para do para. Kljub temu pa uživamo svobodo, sladko, toplo, dišečo svobodo . . .

Čez štirinajst dni smo pričeli s košnjo. Pod je kosil s takim zamahom, da je kosa kar zvenela. Spomnil sem se na Hodlerjeve kosce, kadar sem ga gledal. Berlinčan z obema Bavarcema je kosil za njim. Kmetica, Brünn, artist in jaz pa smo vezali žito v snope. Prve dni smo kljub temu, da smo dobro razpoloženi na smrt utrujeni, zakaj bila je vročina, da si jo komaj vzdržal. Do štirideset stopinj. Da ne bi vel od morja veter . . .

Samo Pod prenese vse. Pod je srečen. Pod je doma!

"Joj, dečko," pravi vsak dan, "kaj imam zopet, kaj smem zopet! Sedaj naj pride karkoli: Vse bom vzdržal!"

•

Večerni počitek v Golustnojem! Sedimo pred hišo na klopi, ki jo je napravil artist in pod nami je narahlo razgibana gladina morja, ki se ji ne vidijo meje. Dobrosrčni Hildebrant pripoveduje nekaj o smrti in hudiču, kmetica, včasih tudi par sosedov, ga poslušajo pozorno in se čudijo. Kako dobri so ti ljudje, če ni nobenega krvoloka med njimi!

Včeraj je prinesel Hildebrant nek časopis. Čital sem jim na glas. Piše v njem o nečloveških grozodejstvih, o posilstvih, da sekajo Nemci otrokom ročice . . . samo stare, izmišljene bedarije.

"Da morete biti tako hudobni!" je vzkliknila kmetica začudeno.

Razložil sem ji, da je vse to laž, da pišejo to zaraditega, da gredo vojaki z navdušenjem v boj, da ne preklinjajo vojne. "Kaj pa pišejo vaši iz našega ujetništva?" sem jo vprašal.

"Niku, mojemu nečaku, se godi dobro, celo prav dobro. Tudi Ivan, moj brat piše, da se ne more pritožiti . . ."

"No, vidite! In veste tudi, da uničujejo v Petrogradu pisma vaših ujetnikov, v katerih pišejo, da šem jim dobro godi, samo zaraditega, da bi bilo v vas čimveč sovraštvo do nas?"

Neki kmet je zaklel. "To je nesramno!" je dejal.

"Čuj Pod," sem vprašal, "povej mi resnico: ali si kdaj doživel kaj sličnega, kar stoji v časopisu?"

"Ne," je dejal mirno, "pa sem od začetka v vojni. Videl pa sem žensko, ki so jo Kozaki križali. V zahodnem Pruskem!"

Prestavil sem. "Da, ti Kozaki . . .", je pritrdila kmetica.

"In ti Brünn?" sem vprašal dalje.

"Ne," je odgovoril nekoliko obotavljaje se.

Stisnil sem pesti. "Kaj naj storimo proti temu?" sem zasikal ves razburjen.

"Onemogočiti vojne!" je ostro odgovoril Brünn. "Vse to izvira od vojne . . . Nobene vojne več. To je edino!"

Od obali sem je vzplamtela pesem. So štiri deklice in dva mlada fanta. Pojo pesem ujetnika. Pesem izgnanca, ki so ga prognali v Sibirijo. Je to ena onih žalostno-hrepenečih pesmi, ki je last samo tega naroda, ki je okusil bič plemenitašev bolj kakor kdo drugi.

"Ampak," je naenkrat dejal Hildebrant, "končno vas bomo vseeno premagali!"

"Na, in če?" je dejal Pod. "Nikaka umetnost, če se ves svet spravi nad enega samega . . ."

(Dalje prihodnjič.)

Boris Rihtešič:

Mestni otrok

V mokri bolni megli je ležalo predmestje. Nekaj plinskih svetiljk, umazane ulice, visoke hiše na obeh straneh, to je bilo vse. Časih zapoznel pijanec, ki se je prizibal in premeril cesto naravnost in počez. In če je nočna vešča mimogrede švignila čez cesto in izginila za najbližjimi vrati — edini dogodki, ki jih take ulice poznajo.

Pred leti sem tam stanoval. V visoki hiši pod streho sem imel majhno sobico, tako majhno, da sem se komaj v njej obrnil. Kar je bilo prostora, ga je zavzemala nerodna postelja. Omara v kotu, zraven nje majhna pečina, sredi sobe miza in dva stola, to je bilo vse. Okno je gledalo na ulico, ki je bila z njega tako majhna in ozka, da sem se časih zbal, da bo zlezla skupaj in stisnila ljudi, ki hite po njej.

Prav nič rad nisem bil v tisti sobi. Zjutraj sem jo zapustil in zvečer sem se vračal pozno, časih šele proti jutru. In neko jutro se je zgodilo to, kar vam bom zdaj povedal.

Jeseni je bilo. Prav za prav že bolj pozimi. Prvi večer slane. Ko so nas vrgli iz kavarne, mi ni drugega preostalo, kakor da grem domov. In šel sem.

Sami veste, da je najbolj dolgočasna in najbolj pusta pot proti domu. Taki smo vsi. Kadar gremo od doma smo zadovoljni, veseli. Vsaj na skrivnem upamo, da se zgodi nekaj, recimo novega, kar še nismo nikdar videli. In ko hitimo v mesto, gledamo na vse strani, morda le pride. Toda ničesar ni. Vse je kakor vsak dan, navadno, prazno. In ko se zvečer vračamo, smo sami prazni.

Čudne so ulice v predmestju. Že takrat, ko napraviš prvi korak po njih, te nekaj prevzame. Ne veš kaj je. Morda tesnoba ali pa še kaj več. Morda gnus pred njimi. Mora, ki te uklene. Kar gledati se bojiš po njih. Zatisnil bi oči, da bi jih pozabil, da bi zasanjal, da si nekje drugje, kjer ni vsega tega.

Ovinek, kjer zavijem proti hiši, kjer sem stanoval, sem kaj dobro poznal. Poznal zato, ker je tam stal berač brez noge. Če sem šel zjutraj ali zvečer ali ponoči, zmeraj sem ga tam dobil. Le takrat ga ni bilo.

Brez misli sem zavil, tedaj pa me je nenadoma nekdo poklical.

"Gospod"!

Ozrl sem se. Za menoj je tekel mlad fantek, osem, devet let je utegnil imeti.

"Kaj ne greš spat?" sem ga vprašal. "Kaj iščeš tu ob tej uri?"

Toda kaj hitro mi je bilo žal teh besedi. Ko je prišel fantek tako blizu, da sem ga videl v soju plinske svetiljke, sem tudi opazil, da je ves objokan. Smilil se mi je. Slabo je bil oblečen, brez plašča in lahke strgane čevlje je imel na nogah.

Ko je videl, da ga gledam in čakam, je postal nekam plašen. Prav vzpodbuditi sem ga moral.

"Le bliže pridi. Saj te ne snem."

Stopil je bliže in dvignil glavo. Dobro sem čul, kako so mu šklepetali zobje.

"Ali te zebe?"

Samo prikimal je.

"Zakaj ne greš domov?"

Tedaj sem videl, kakor bi ga bilo nekaj pretreslo. Nenadoma se mu je spačil obraz in ustnice so se mu zategnile. Nakremžil se je.

"Ko pa ne smem. Od doma so me napodili."

"Kdo?"

"Oče. Pijan je prišel domov. Mater je natepel. Jaz pa sem se mu skril. Ko me je zalotil, me je postavil pred vrata in mi rekel, naj se več ne vrnem."

"Saj ni mislil tako hudo", sem ga skušal potolažiti, toda vse je bilo zaman. Čedalje huje je jokal.

"Pa je. Rekel mi je, da me ubije, če pridem nazaj."

Nisem vedel kaj naj z njim naredim. Potem sem se spomnil majhne zakotne kavarne, ki je bila odprta vso noč. Tja sem ga odvedel.

Ko sva stopila v lokal, je plašno pogledal okrog sebe, potem si je zastrl oči z umazano ročico. Prijel sem ga zanjo in ga odvedel k majhni mizici v kotu. Naročil sem mu kavo.

Ko jo je zagledal, se mu je nenadoma razjasnil obraz. In ko je dobil zraven še kos potice, je bil najsrečnejši človek na svetu.

Gledal sem ga, kako je jedel. Počasi je jemal grižljaj za grižljajem in pokušal. Potem je popil kavo, počasi, kakor bi hotel posrebati vsako kapljico posebej.

Ko je končal, sem ga vprašal, ali še česa želi? Plašno je odkimal, toda videl sem, da je bilo to kimanje prej pritrjevanje. Naročil sem mu še nekaj. Jedel je, kakor da že teden dni ne bi bil imel tople žlice v želodcu.

Potem je počasi odrinil skodelico. V tem je zaigrala godba.

"Ali tu vso noč igrajo?"

Pritrdil sem mu.

"Saj jih slišim dostikrat. Zmeraj, kadar sem zunaj."

"Kako praviš? Ali se to večkrat zgodi?"

"Dostikrat," je odvrnil. "Zmeraj, kadar pride oče pijan domov. Toda danes je bilo najhuje. Še nikdar ni delal z mamo tako grdo."

Na sebe revček niti pomislil ni.

"In kaj boš zdaj naredil?" sem ga vprašal.

"Ne vem. Tete imam, pa ne vem kje."

Kavarna se je počasi izpraznila. Skoraj sama sva ostala. Potem je nenadoma pocukal za rokav:

"Kam so šli vsi?"

"Spat", sem mu odgovoril.

"Spat?" Zategnil je ustnice. "Tudi jaz bi šel spat".

Odvedel sem ga na stanovanje in ga spravil v posteljo. Zbudil se je šele drugo noč.

Čez dan sem imel dosti dela. Toda vendar sem si utrgal toliko časa, da sem šel na nekaj krajev vprašat, ali bi ga lahko vzeli.

Sprejeli so ga v otroško zavetišče.

Čez nekaj dni sem šel tja. Poklical me je ravnatelj.

"Fant, ki ste mi ga pripeljali, je včeraj pobegnil."

Čudil sem se.

"Nič čudnega", mi je rekel. "Prav nič čudnega. Dostikrat se pripeti kaj takega. Vsi otroci iz predmestja so taki. Preveč so se zaživeli vanj. Ne strpe drugje".

"Kam naj bi bil le šel?"

"Domov. Ali pa ne? Kdo ve? Vsi se izgube."

•

Nisem več videl tistega fanta. zvedel sem le, da ga domov ni bilo in da je bilo očetu to zelo po volji.

Dostikrat sem še šel ob tako pozni uri po tisti ulici. Dostikrat sem pogledal okrog sebe da bi ga morda videl, toda ni ga bilo.

Bogve kam ga je zaneslo, kaj je zdaj z njim? Prezgodaj je dozorel, da bi mogel biti dober sad.

Morda ga še kdaj srečam. Morda, čeprav mi nekaj pravi, da ga ne bom več. Morda ga še dobim na tistem ovinku, kjer je stal takrat, Bog ve kaj mi takrat reče.

PONOVNO VSTOPNO DOVOLJENJE ZELO VAŽNO ZA NEDRŽAVLJANE

Dalekosežna restrikcija za priseljence, ki je sedaj uveljavljena pri avtoritetah v Združenih državah Amerike, dela veliko težkoč za nedržavljane, ki nimajo ponovnega vstopnega dovoljenja vrniti se nazaj v to deželo. Kadarkoli je potrebno, naj se svetuje vsem nedržavljanom, da odlože svoje potovanje iz te dežele za toliko časa, da dobe dovoljenje iz Washingtona. Potnikom, ki imajo ponovno vstopno dovoljenje, ni potreba obiskati ameriškega konzula predno se vrnejo nazaj na to stran. Da se rešite te sitnosti, je zelo važno, da si priseljenci nedržavljani Združenih držav Amerike preskrbe ponovno vstopno dovoljenje predno gredo na obisk v Evropo, ako se nameravajo vrniti nazaj v to deželo.

Priseljenci nedržavljani, ki so prišli v Združeen države Amerike pred 3. junijem 1921 in čigar status dohoda je nejasen lahko dobe tako dovoljenje o priseljeništvu, ako izpolnijo listino "Form 659" in plačajo vsoto $20.00. Listine, prošnje itd., se dobe direktno od Commissioner of Immigration, Ellis Island New York Harbor, in dovoljenske listine so vrejene v teku mesec dni časa. Za tem, ko je vse to vrejeno, so take osebe upravičene dobiti ponovno vstopno dovoljenje. To pot bi morali vzeti v vseh slučajih, kadarkoli niste gotovi, s katerim parnikom ste prispeli, datum, kdaj ste prišli in ako se je to zgodilo pred gori navedenim časom.—(Adv.)

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

RAD BI IZVEDEL

za naslov rojaka Frank Turka, pred letom dni se je nahajal na 617 Ferndale Ave., Johnstown Pa. Želim, da se priglasi, ter mi razloži kaj s celo zadevo, kar on dobro ve za kaj se gre. Rojake prosim, da ga opozore na ta oglas. Moj naslov je: John Bemchina, 1011 E. 64 Street, Cleveland, Ohio.—(Adv.)

IŠČE SE ROJAK

Frank Srebernak, doma iz vas Hrušica št. 12, na Dolenjskem. Rada bi izvedela, kje neki se nahaja v Ameriki. Rojake prosim, če kdo ve za njegov naslov, da mi to naznanijo, ako bo pa sam ta oglas čital, naj se javi na upravništvo tega lista na naslov "Rojakinja," 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.—(Adv.)

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Cenjeni brat (sestra) S. N. P. J.!

Po sklepu 9. redne konvencije se sedaj lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva ali tri člane iz ene družine in iz enega naslova k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Mi prištejemo enega, dva ali tri člane iz ene družine k eni naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je skoro v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Torej sedaj imate priliko, da se tudi Vi naročite na dnevnik Prosveto. Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	$6.00	Za Cicero in Chicago je	[illegible]
1 tednik in	4.80	1 tednik in	[illegible]
2 tednika in	3.60	2 tednika in	[illegible]
3 tednike in	2.40	3 tednike in	[illegible]

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismo in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bo moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveta vsoto $.............

Ime .... Čl. društva št. ....

Naslov ....

Mesto .... Država ....

Nov naročnik .... Star naročnik ....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

Ime .... Čl. društva št. ....

Ime .... Čl. društva št. ....

Ime .... Čl. društva št. ....

MLADINSKI LIST JE TUDI ZA ODRASLE. ALI STE NAROČENI NANJ?

PRIDRUŽITE SE

VELIKEMU IZLETU

DNE 29. MAJA TEGA LETA, NA ORJAŠKEM PARNIKU

MAJESTIC

od White Star Linije, kateri prevozi v pet in pol dneh. Na parniku bo izvrstna posluga, dobra jedila in pijača; velike zračne kabine in prostorne društvene dvorane.

Velik popust se dobi, ako se vzame povratna karta.

Za pojasnila obrnite se na:

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

Oslabeli živci se ojačajo

Nuga-Tone vsebuje zdravilo, ki očisti telo bolečenskih glivic ojačuje in oživljajuje oslabele živce, mišice in življenske organe. Vam da dober apetit, odpravi želodčne nerednosti, pomaga obistim in mehurnim pokončinam ter vas pripravi, da vživate vselej svojega življenja. Nabavite si steklenico Nuga-Tone brez odlašanja. Je na prodaj v lekarnah. Ako ga lekarnar nima, recite naj ga nabavi od trgovca na debelo.

Sloan's Liniment

NAZNANILO

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potom naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe naslovov članov in članic, naslove novih članov, ter imena in naslove odstopilih, črtanih in izobčenih članov upravništvu Prosvete, da se lahko točno vredi imenik za pošiljanje lista Prosveta. Imena in naslove, katere pošiljete glavnemu tajniku, ostanejo tam v arhivu in jih upravništvo ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej pošljete na nalašč zato pripravljenih listinah vse naslove upravništvu Prosvete posebej. Pri vsaki spremembi naslova naj se vselej omeni stari in novi naslov. Upravništvo uljudno apelira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo.

Philip Godina, upravitelj.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, unijsko delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA